

УДК 005.412:640.43(477)

Галицька І.Б., Андрушків Б.М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА (НА ПРИКЛАДІ ОБЛАСТЕЙ ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ)

Halytska I.B., Andrushkiv B.M.

CURRENT TRENDS OF RESTAURANT MANAGEMENT (ON THE EXAMPLE OF THE AREAS OF PODILLIA REGION)

Регіонально-просторова системна організація господарства є стрижневою категорією геопросторової організації економіки країни та складною системою економічних, соціальних і екологічних відносин, які визначають взаємозалежність форм регіонально-просторової організації господарства. У зв'язку з цим зростає увага до вивчення регіональних аспектів розвитку ринкового економіки: формування теоретико-методологічних основ і методичного інструментарію пізнання соціально-економічних процесів, що об'єктивно відбуваються в регіонах.

Органи державного управління мають потребу у визначенні перспектив соціально-економічного розвитку регіонів. У зв'язку з цим зростає потреба в дослідженнях територіальної організації ринкових структур як суспільно-географічних утворень, у тому числі ресторанного господарства. В умовах функціонування ринкових відносин раціональне впровадження новітніх форм територіальної організації підприємств ресторанного господарства має підвищити ефективність їх функціонування.

Дослідження ефективності функціонування і територіальної організації ресторанного господарства на рівні обласного регіону є ключовим у контексті загальнодержавної оцінки результатів його функціонування. Воно базується на врахуванні двох факторів, що складають основу економічної науки: безмежності потреб та обмеженості ресурсів для їх задоволення, і має єдину методологічну основу трактування економічної ефективності як співвідношення одержаного результату продуктивного використання факторів виробництва та їхніх витрат.

На формування потреби регіону у закладах масового харчування впливає низка різноманітних факторів: географічне положення, природно-кліматичні умови, національні традиції, розмір родини, структура виробництва, господарська спеціалізація регіону, рівень урбанізації, освітній, професійний, віковий, статевий склад, грошові доходи населення тощо.

Аналізуючи загальні тенденції, можемо відзначити, що товарообіг у розрахунку на один заклад масового харчування в областях Подільського регіону від діяльності ресторанів у 2018 році порівняно з 2012 роком знижувався, тоді як товарообіг кафе, закусочних, буфетів, барів та їдалень – зростав. Ця ситуація вказує на зростання привабливості серед відвідувачів названих закладів. Система закладів масового харчування Подільського регіону відноситься до групи регіонів з низьким рівнем товарообороту.

Дослідження змін в типізації закладів масового харчування Подільського регіону показало, що в 2018 році більшість як за кількістю об'єктів ресторанного господарства, так і за кількістю посадкових місць становлять їдальні – 966 од. (44,7 %) на 86615 місць (56,9 %). Це пояснюється тим, що такий тип закладу є вигідним з фінансової точки зору, оскільки передбачає продаж власної продукції переважно за невисокими цінами, для визначеного контингенту споживачів, як правило, об'єднаних за професійною ознакою, і призначений для споживання готової їжі у короткий термін. При цьому

середній розмір їдальні 90 посадкових місць, а середньорічний товарооборот – 1558,5 тис. грн.

На другому місці серед досліджуваних типів об'єктів знаходяться кафе, закусочні, буфети: їх кількість становить 810 од. (37,5 %) на 37854 посадкових місць (24,9 %). Ці заклади відрізняються більш вигідними та простими умовами створення та функціонування, на противагу такому типу, як ресторан. Середній розмір такого закладу – 47 посадкових місць, а середньорічний товарооборот – 1746,5 тис. грн. На третьому місці знаходяться бари: їх кількість в 2017 році склала 226 од. (10,5 %) на 10272 місць (6,8 %). Середня місткість – 45 посадкових місць, середньорічний товарооборот – 1352,8 тис. грн. Щодо ресторанів, то їх частка є найменшою серед закладів ресторанного господарства за кількістю об'єктів – 6,7 % (145 од.), хоча за кількістю посадкових місць (16949 місць) їм поступаються бари (11,1 %). Середній розмір ресторану становить 117 посадкових місць, а середньорічний товарооборот – 2640,6 тис. грн. Це пояснюється скороченням попиту на послуги закладів харчування високого цінового рівня в умовах зниження добробуту населення.

Частина підприємств ресторанного господарства досліджуваного регіону впродовж 2014-2016 рр. внаслідок загострення військової ситуації в Україні вирішила або припинити свою діяльність на ринку послуг (у т.ч. через різке погіршення фінансових показників та високий рівень невизначеності щодо перспектив їх покращення), або частково згорнути свою діяльність та/або переглянути реалізацію стратегічних планів свого розвитку. Серед найбільш поширених управлінських рішень того часу були рішення про перегляд цінової політики підприємства/закладу ресторанного господарства та пошуку статей скорочення витрат. У цей період низка підприємств ресторанного господарства, що різко почали піднімати ціни на свою продукцію, припустилася, на наш погляд, великої помилки, що коштувала деяким з них втрат частини постійних клієнтів, а інших взагалі підвела до ситуації, коли єдиним рішенням стало закриття.

Підводячи підсумки проведеного дослідження, можна зробити наступні висновки. Впродовж 2012-2018 рр. на ринку послуг ресторанного господарства областей Подільського регіону збереглася загальна тенденція до зменшення їх кількості. Цей тренд сформувався в силу низки причин (нездатності деяких керівників підприємств ресторанного господарства здійснювати ефективне антикризове управління, зменшення чисельності потенційних споживачів послуг ресторанного господарства, високої ймовірності появи нових ринкових загроз, пов'язаних з геополітичною нестабільністю та складностями економічного характеру, недосконалістю законодавчого та нормативно-правового поля ведення бізнесу в Україні і т.п.) буде незмінним і у наступні часові періоди. В регіоні спостерігається тенденція до поступового збільшення посадкових місць у розрахунку на один заклад ресторанного господарства – у періоди економічних негараздів достатньо часто переваги отримують ті підприємства ресторанного господарства які мають більшу місткість або збільшують її, запроваджуючи заходи, спрямовані на максимізацію коефіцієнта обертання одного посадкового місця у залі.

Список використаних джерел:

1. П'ятницька Т.Г., Найдюк В.С. Сучасні тренди розвитку ресторанного господарства в Україні // Економіка та держава. 2017. – № 9. – С. 66-73.
2. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2018 рік. / за ред. Чорного А.А. – Тернопіль, 2019. 444 с.
3. Царенко Н.А., Кузишин А.В. Маркетинг у ресторанній справі // Вісник наукових досліджень. Серія: Туризм. Випуск 2. – Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ Галицького інституту ім. В. Чорновола, 2006. – С. 52-64.